
"Historia państwa i prawa Polski 1918-1939", Cz. I, pod red. Franciszka Ryszki, Warszawa 1962 : [recenzja]

Palestra 7/5(65), 59-60

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Autor omawia w pracy miejsce rad narodowych i ich prezydiów w systemie organów państwowych, pojęcie aktu normatywnego, warunki prawne do tworzenia aktów normatywnych rad i ich prezydiów, przedstawia wreszcie obecną praktykę i zagadnienia kwalifikacji.

Przeprowadzając analizę warunków prawnych wydawania aktów prawnych rad narodowych i ich prezydiów, autor wskazuje m. in. na to, że z zasady praworządności, z którą w naszych warunkach ustrojowych związana jest ściśle zasada prymatu ustawy, wynika, że wszelkie akty normatywne rad narodowych i ich prezydiów — niezależnie od typu, nazwy, charakteru adresatów itp. — powinny się wykazywać odpowiednią podstawą prawną bądź bezpośrednio, bądź też pośrednio. Podstawą prawną tych aktów są bowiem ustawy. Z przepisów Konstytucji oraz z ustawy o radach narodowych wynika, że „zgodność z zasadniczą linią polityki państwa” jest następnym samodzielnym, odrębnym warunkiem ważności tych aktów. Dalszym warunkiem ważności aktów normatywnych rad narodowych i ich prezydiów jest zachowanie określonego trybu tworzenia. Wszelkie akty normatywne rad narodowych są uchwalane na sesjach w głosowaniu jawnym, w obecności określonej liczby radnych. Akty normatywne prezydiów uchwalane są na posiedzeniach prezydiów w głosowaniu jawnym lub tajnym, zależnie od każdorazowego uznania prezydium, w obecności określonej liczby członków prezydium. Wreszcie jeszcze jednym z warunków ważności aktów normatywnych rad narodowych i ich prezydiów wszystkich stopni jest publikacja aktu w „Dzienniku Urzędowym Wojewódzkiej Rady Narodowej”.

Koszty sądowe, koszty w postępowaniu arbitrażowym oraz przed sądami ubezpieczeń społecznych, tabele wpisów sądowych i wynagrodzenia adwokatów. Wyd. Prawn. Warszawa 1963 r., s. 232.

Jest to kolejne, jak zwykle uzupełnione i zaktualizowane (według stanu prawnego na dzień 1.I.1963 r.), wydanie zbioru przepisów prawnych dotyczących kosztów i opłat sądowych w sprawach cywilnych i karnych, w postępowaniu arbitrażowym oraz przed sądami ubezpieczeń społecznych. W zbiorze zamieszczono także przepisy o należnościach ławników, świadków, biegłych, komorników i adwokatów.

Cenny dodatek stanowią zamieszczone w książce tabele podręczne wpisów sądowych (m. in. także tabela podręczna wpisów sądowych uiszczanych przez jednostki gospodarki uspołecznionej, które dochodzą od pracownika wynagrodzenia z tytułu wyrządzonej przez niego szkody), ułożone na podstawie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, oraz tabele podręczne wynagrodzenia adwokatów, ułożone na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych.

Historia państwa i prawa Polski 1918—1939. Część I pod redakcją Franciszka Ryszki. PWN. Warszawa 1962 r., s. 416.

Dwudziestolecie międzywojennej Polski nieubłaganie przechodzi do historii. Dla połowy naszego społeczeństwa, w tym dla wszystkich już prawie studentów, jest to okres, który zna się tylko z opowiadań starszych. Duża część społecznych, ustrojowych i prawnych problemów dwudziestolecia nie jest już dziś zrozumiała dla wielu ludzi. Jednocześnie jednak pozostała część tych problemów jest nadal aktu-

Historia państwa i prawa Polski 1918—1939 jest pierwszą w nauce prawa próbą historycznego ujęcia tego okresu, stanowiąc zarazem część syntezy dziejów naszych form państwowych. Dzieło autorów A. Ajnenkiela, C. Berezowskiego, A. Gwiżdża, J. Jończyka, R. Klimowieckiego, K. Ostrowskiego, M. Pietrzaka i F. Ryszki jest pierwszym podsumowaniem i zarazem sprawdzianem obecnego stanu wiedzy o tych czasach tak jeszcze bliskich, a zarazem tak jeszcze mało znanych.

Obecna część zawiera tylko część wykładu, gdyż rozmiary całości przekraczają objętość jednego tomu. Podział materiału jest jednak rzeczowy, tak że w zakresie omawianych zagadnień przedstawiony jest wyczerpujący materiał. W części pierwszej przeważają elementy ustrojowe, część druga ma być poświęcona prawu sądowemu. Stosując rzeczowy podział na rozdziały według gałęzi prawa, autorzy trzymają się w zasadzie historycznego ciągu narracji wewnątrz rozdziałów. Niekiedy jednak różnorodność tematyki zmusza ich do ograniczenia wywodu chronologicznego i do skupienia uwagi na węzłowych aktach prawnych.

Poszczególne rozdziały omawianej pierwszej części dotyczą historii zobowiązań międzynarodowych Polski, prawa państwowego, administracji państwowej i samorządowej, finansów i prawa finansowego, ustawodawstwa agrarnego, prawnego uregulowania przemysłu, rzemiosła i górnictwa oraz prawa kartelowego.

M. Gersdorf, J. Ignatowicz: *Ustawa o spółdzielniach i ich związkach. Komentarz. Wyd. II poprawione i uzupełnione. Wyd. Prawn. Warszawa 1963 r., s. 300.*

Wydany w krótkim czasie po uchwaleniu nowej ustawy o spółdzielniach komentarz autorów szybko się rozszedł i po niespełna roku doczekał się obecnego drugiego, rozszerzonego i poprawionego wydania.

Komentarz spełnia wszystkie warunki wymagane od tego rodzaju opracowania. Wskazuje on na przesłanki oraz na społeczny, organizacyjny i ekonomiczny sens poszczególnych przepisów ustawy, jak również na ich związek z postanowieniami innych aktów prawnych. Autorzy w zwięzły i jasny sposób wskazują na istotne problemy, a wobec zagadnień spornych zajmują własne stanowisko. Przede wszystkim jednak tezy komentarza uzasadnione są i poparte orzecznictwem Sądu Najwyższego oraz przykładami z praktyki.

Drugie wydanie komentarza różni się od pierwszego przede wszystkim tym, że zostały w nim uwzględnione zasady uchwalone przez poszczególne centralne związki spółdzielcze już po ukazaniu się pierwszego wydania oraz nowe akty normatywne, takie jak np. ustawa z dnia 28 czerwca 1962 r. o zaopatrzeniu emerytalnym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz ich rodzin i domowników czy rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 maja 1962 r. w sprawie sposobu i czasu przechowywania ksiąg i dokumentów zlikwidowanych spółdzielni i ich związków.

Komentarz zaktualizowany jest według stanu prawnego na dzień 1 stycznia 1963 r.

Polska bibliografia prawnicza 1944—1959. Zeszyt 2. Polska Akademia Nauk. Instytut Nauk Prawnych. PWN. Warszawa 1962 r., s. 684.

Ukazał się następny, drugi z kolei tom polskiej bibliografii prawniczej, opracowywanej w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk pod redakcją prof. dra Karola Koranyiego. Tom ten obejmuje dalsze 4 256 pozycji (poz. 4 547 — 8 811)